

DOCENTENHANDLEIDING

KATERN E1.6 ECONOMISCHE DIMENSIE – 2 TOERISME – HAVO/VWO

Eindtermen:

De kandidaat kan economische relaties in het Caribisch gebied beschrijven, verklaren en analyseren, in het bijzonder van het toerisme.

In dit verband kan de kandidaat:

- De economische relaties van (delen van) het Caribisch gebied wat betreft stromen van mensen met gebieden daarbuiten beschrijven, verklaren en analyseren.
- De rol van het toerisme als inkomstenbron beschrijven, verklaren en analyseren.

Aandachtspunten:

- Het patroon van de stromen van mensen wordt bepaald en beïnvloed door historisch gegroeide relaties, migratie en toerisme.
- De (ei)landen binnen het Koninkrijk der Nederlanden hebben sterke economische banden met Nederland.
- De grote afhankelijkheid van het toerisme als bestaansbron maakt de (ei)landen kwetsbaar op economisch, ecologisch en sociaal-cultureel terrein.

Belangrijke begrippen:

- stromen van mensen (toerisme)
- agglomeratievoordelen/ -effecten (schaalvoordelen)
- kleinschaligheid
- (lucht)havengerichtheid: logistiek/ connectiviteit
- financiële dienstverlening
- toerisme
 - o massatoerisme
 - o stay-over toerisme
 - o elite-toerisme
 - o duurzaam / ecologisch toerisme
 - o cruisetourisme
- ruimtelijke ontwikkeling
 - o ruimtebeslag
 - o infrastructuur
- economische ontwikkeling
 - o eenzijdigheid
 - o conjunctuurgevoelig (toerisme als luxeproduct)

Stap 1

Opdracht: Relatieve afstand

De eilanden Curaçao, Bonaire en Aruba liggen geografisch gezien verder van Nederland dan van veel steden in de Verenigde Staten. Toch trekken Curaçao, Bonaire en Aruba veel Nederlandse toeristen, meer dan toeristen uit de Verenigde Staten. Veel Nederlanders bezoeken deze eilanden omdat ze een verbondenheid met de eilanden voelen vanwege de sterke historische, culturele en taalkundige banden tussen deze eilanden en Nederland.

Naast de geografische afstand wordt vaak gekeken naar de relatieve afstand. De relatieve afstand geeft aan in welke mate een locatie toegankelijk of verbonden is met andere plaatsen.

1 Leg uit waarom de relatieve afstand tussen Nederland en Aruba kleiner kan zijn dan de relatieve afstand tussen een stad in de Verenigde Staten en Aruba.

De relatieve afstand kan kleiner zijn door bijvoorbeeld:

- Luchtvaartconnecties en vluchtfrequentie: De beschikbaarheid van directe vluchten of het aantal tussenstops kan de relatieve afstand tussen de Cariben en andere delen van de wereld aanzienlijk beïnvloeden. Eilanden met regelmatige, directe vluchten naar grote steden worden als 'relatief dichterbij' ervaren.
- Reistijd en -comfort: De totale reistijd, inclusief vluchten en eventuele transfers, beïnvloedt de perceptie van afstand. Een lange, ongemakkelijke reis kan een bestemming 'verder weg' laten lijken.
- Kosten: De kosten van reizen, waaronder vluchten, accommodatie en lokaal vervoer, spelen een rol in hoe men de afstand ervaart. Bestemmingen die duurder zijn om te bereiken, kunnen als 'verder weg' worden beschouwd, zelfs als de fysieke afstand niet zo groot is.

Opdracht: Aantrekkelijkheid eigen eiland.

De eilanden in het Caribisch gebied zijn zeer populair als vakantiebestemming voor toeristen uit de Verenigde Staten en Europa. Hieronder zeven kenmerken/factoren die de Caribische eilanden zo populair maken:

- a Prachtige stranden en zee
- b Aangenaam klimaat
- c Natuurlijke schoonheid
- d Unieke cultuur en geschiedenis
- e Culinaire ervaringen
- f Vriendelijke lokale bevolking
- g Toegankelijkheid

Welke van deze zeven kenmerken/factoren zijn aanwezig op het eiland waar jij woont?

Ga op zoek naar afbeeldingen die laten zien dat de kenmerken/factoren aanwezig zijn.

Maak met de afbeeldingen een A4-poster. De poster laat zien dat het eiland waar je woont aantrekkelijk is voor toeristen.

Eigen antwoord

Stap 2

Vragen

1 Bedenk een voorbeeld van hoe (en welke) toeristische bedrijven samen kunnen werken om de aantrekkingskracht van het eiland te vergroten.

1 Toeristische bedrijven, zoals hotels, reisbureaus en attracties, kunnen bijvoorbeeld pakketdeals aanbieden. [Boek bij ons je vlucht, verblijf en vervoer.]

2 Geef twee voorbeelden van toeleveringsbedrijven die kunnen profiteren van toeristen. Leg ook uit hoe de toeleveringsbedrijven kunnen profiteren.

2 Bijvoorbeeld:

- Voedsel- en drankenleveranciers: Lokale restaurants, cafés, en markten die regionale lekkernijen en specialiteiten aanbieden, trekken vaak toeristen aan die de lokale keuken willen ervaren. Daarnaast kunnen leveranciers van lokale producten ook profiteren van de toeristenindustrie door hun goederen aan hotels en toeristische attracties te leveren.
- Transportbedrijven: Dit omvat bedrijven zoals taxidiensten, autoverhuurbedrijven en bedrijven die fietsen of scooters verhuren. Deze bedrijven bieden transportdiensten aan toeristen die de omgeving willen verkennen.

- Lokale ambachtsbedrijven: Deze bedrijven, die zich specialiseren in het maken van handgemaakte producten zoals sieraden, kleding, kunstwerken, of traditionele ambachten, trekken vaak toeristen aan die op zoek zijn naar unieke souvenirs en geschenken.

3 Door de groei van de toeristische sector ontstaat er een grote vraag naar arbeidskrachten. Geef een viertal voorbeelden van banen die ontstaan door de groei van de toeristische sector. Geef per voorbeeld aan of je denkt dat de baan leidt tot extra werkgelegenheid voor de lokale bevolking of dat de baan leidt tot een toestroom van werknemers van buiten het eiland. Leg je antwoord uit.

3 Voorbeelden:

- Hotel- en resortpersoneel: bijvoorbeeld receptiemedewerkers, kamermeisjes, en onderhoudspersoneel. Deze banen leiden waarschijnlijk tot extra werkgelegenheid voor de lokale bevolking, omdat ze vaak geen gespecialiseerde vaardigheden vereisen die niet lokaal beschikbaar zijn. Hotels en resorts geven vaak de voorkeur aan lokale werknemers vanwege hun kennis van de regio en cultuur, wat van belang is voor de gastervaring.
- Gidsen voor toeristische excursies: lokale gidsen die gespecialiseerd zijn in culturele, historische of natuurlijke tours kunnen profiteren van de groei in het toerisme. Deze functies zijn meestal geschikt voor de lokale bevolking, aangezien zij een diepgaande kennis van de lokale omgeving, cultuur en geschiedenis hebben die essentieel is voor deze rol.
- Culinair personeel in restaurants: met de groei van het toerisme zal de vraag naar goed en bijzonder eten toenemen. Dit kan leiden tot banen voor gespecialiseerde chefs, sommeliers, en andere culinaire experts. Hoewel er mogelijkheden zijn voor de lokale bevolking, kan deze sector ook werknemers van buiten het eiland aantrekken, vooral voor hooggespecialiseerde of luxe eetgelegenheden.
- Management en administratief personeel: bijvoorbeeld hotelmanagement, toerismemarketing en eventplanning. Deze rollen kunnen zowel kansen bieden voor de lokale bevolking als voor buitenlandse professionals.

In elk van deze gevallen is de mate waarin lokale versus buitenlandse werknemers worden aangetrokken afhankelijk van de specifieke eisen van de baan en de beschikbaarheid van gekwalificeerde kandidaten op Aruba

4 Leg uit dat als het toerisme groeit er vaak sprake is van een toename van vastgoedinvesteringen.

4 De toename van toeristen leidt ook tot meer vraag naar voorzieningen zoals vakantiehuisen, restaurants, winkels, en recreatieve activiteiten. Dit stimuleert de ontwikkeling van vastgoed en trekt vastgoedinvesteerders aan.

Deze vastgoedinvesteringen kunnen een kettingreactie veroorzaken. Nieuw ontwikkelde gebieden trekken meer bezoekers aan, wat weer leidt tot verdere investeringen en ontwikkelingen. Dit kan ook de waarde van bestaand vastgoed in de omgeving verhogen.

Opdracht: Soorten toerisme

Werk samen met een klasgenoot.

- Maak een tabel waarin je de verschillende soorten toerisme opsomt (massatoerisme, stayover toerisme, elite-toerisme, duurzaam toerisme en cruisetoeisme). Zie hieronder.
- Noteer in de tabel voor elk type toerisme de belangrijkste kenmerken: Wat maakt dit type toerisme uniek?
- Bewaar de tabel. In stap 3 ga je de tabel uitbreiden met de voordelen en nadelen van ieder type toerisme.

Soort toerisme	Kenmerken	Voordelen	Nadelen
Massatoerisme	- -		
Stayover toerisme			
Elite-toerisme			
Duurzaam toerisme			
Cruisetoerisme			

De voordelen en de nadelen vul je in nadat je stap 3 hebt gedaan.

Antwoord zie stap 3

Stap 3

Vragen

1 Lees de informatie over Ocho Rios in Jamaica.

Bron 7

Ocho Rios - Jamaica

Ocho Rios was een klein vissersdorp ruim een uur rijden van Kingston, de hoofdstad van Jamaica, toen ruim 40 jaar geleden besloten werd om het toerisme een flinke boost te geven. Het gebied werd ontwikkeld tot wat het nu is: een zeer populaire cruisebestemming waar jaarlijks vele cruiseschepen aanleggen.

Met de toename van toerisme in Ocho Rios, hebben veel lokale ambachten en traditionele praktijken plaatsgemaakt voor commerciële activiteiten gericht op toeristen. Lokale markten en kleine bedrijven zijn vaak vervangen door souvenirwinkels en internationale winkelketens, wat resulteert in een verlies van authentieke culturele ervaringen.

a Wat zijn de economische gevolgen van de toename van het toerisme in Ocho Rios?

b Wat zijn de sociaal-culturele gevolgen van de toename van het toerisme in Ocho Rios?

1a Economische Gevolgen:

De toestroom van toeristen, vooral van cruiseschepen, heeft geleid tot een significante stijging van de inkomsten voor het gebied en heeft geleid tot meer werkgelegenheid. Maar de lokale markten en kleine bedrijven zijn vervangen door internationale winkelketens.

b Sociaal-culturele Gevolgen:

Doordat lokale ambachten en traditionele praktijken vervangen zijn door commerciële activiteiten zal er sprake zijn van een verwatering van de authentieke culturele identiteit van Ocho Rios. De toeristische ontwikkeling kan leiden tot veranderingen in de sociale structuur en levensstijl van de lokale bevolking.

2 Lees de informatie over Barbados.

Bron 8

Barbados

Barbados staat bekend om zijn vele witte stranden en het helder blauwe water. Het eiland is ideaal om te duiken naar de vele wrakken en koraalriffen en om te golfen bij een van de vele golfresorts. Verder wordt er veel aan watersporten gedaan, zoals: kitesurfen en windsurfen.

Door de vele toeristen die het eiland overspoelen is Barbados een wirwar van hotels geworden, waardoor bijvoorbeeld de kustlijn van Bridgetown, de hoofdstad van Barbados, totaal is veranderd. Maar ook in het binnenland zijn de veranderingen zichtbaar. Waar ooit suikerrietplantages en andere agrarische activiteiten waren, zijn nu uitgestrekte golfbanen en villa's voor toeristen.

Hoe heeft toerisme invloed op de ruimtelijke inrichting in Barbados?

2 Voorbeelden van ruimtelijke impact door de toename van het toerisme

- Verandering van de kustlijn: De bouw van een groot aantal hotels en resorts langs de kustlijn heeft het uiterlijk van de stranden en kustgebieden ingrijpend veranderd. Natuurlijke kustlijnen zijn vaak getransformeerd in ontwikkelde gebieden met weinig overgebleven van hun oorspronkelijke staat.
- Verlies van landbouwgronden en natuurgebieden: De ontwikkeling van toeristische infrastructuur, zoals hotels en recreatiegebieden, heeft geleid tot een afname van landbouwgronden en natuurgebieden. Dit kan negatieve effecten hebben op de lokale flora en fauna die essentieel zijn voor het milieu van Barbados.
- Verhoogde druk op infrastructuur: Met de toename van het aantal toeristen is er een grotere druk op het wegennet.
- Visuele en esthetische veranderingen: De uitbreiding van toeristische faciliteiten heeft ook de visuele en esthetische aantrekkingskracht van bepaalde delen van het eiland veranderd. Gebieden die ooit ongerept en natuurlijk waren, zijn nu vaak bedekt met gebouwen en commerciële structuren.

3 Bestudeer de informatie in de bron.

Bron 9

Dominica

Dominica, vaak aangeduid als "Nature Isle", heeft een overvloed aan natuurlijke schoonheid, waaronder regenwouden, watervallen, vulkanen, en warmwaterbronnen. Het eiland maakt vooral reclame voor duurzame toeristische activiteiten die de natuurlijke omgeving respecteren. Toeristen worden aangemoedigd om deel te nemen aan wandelingen, vogelspotten, walvisobservatie, en duiken, waarbij de impact op het milieu minimaal is.

Dominica heeft ook stappen ondernomen om zijn rijke culturele erfgoed te promoten, waaronder de tradities van de inheemse Kalinago-bevolking. Door toeristen de kans te bieden om meer te leren over de lokale geschiedenis, kunst en cultuur, draagt Dominica bij aan de instandhouding van zijn culturele identiteit en biedt het bezoekers een unieke en authentieke ervaring.

Wat zijn de voordelen voor Dominica van de duurzame benadering van het toerisme? **3**

Mogelijke voordelen op langere termijn:

- **Bescherming van natuurlijke hulpbronnen:** Door zich te richten op duurzaam toerisme, beschermt Dominica zijn natuurlijke hulpbronnen, zoals regenwouden, watervallen, vulkanen en warmwaterbronnen.
- **Behoud van biodiversiteit:** De instandhouding van natuurlijke habitats is cruciaal voor het behoud van de biodiversiteit.
- **Versterking van de culturele identiteit:** Door het bevorderen van het culturele erfgoed, zoals de tradities van de inheemse Kalinago-bevolking, versterkt Dominica zijn culturele identiteit.
- **Economische duurzaamheid:** Een duurzaam toerismemodel kan bijdragen aan een stabielere en duurzamere economie.

4 Gebruik bron 10.

Bron 10

Total number of visitors Aruba

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
stay-over passengers	1.082.000	1.118.000	368.000	806.000	1.101.000	1.240.000
cruise passengers	815.000	832.000	255.000	136.000	610.000	817.000
total	1.897.000	1.950.000	623.000	942.000	1.711.000	2.057.000

Bron: Aruba Tourism Authority

1 Welke toeristen zijn economisch gezien voor Aruba belangrijker: de stay-over toeristen of de Cruise-toeristen. Leg je antwoord uit.

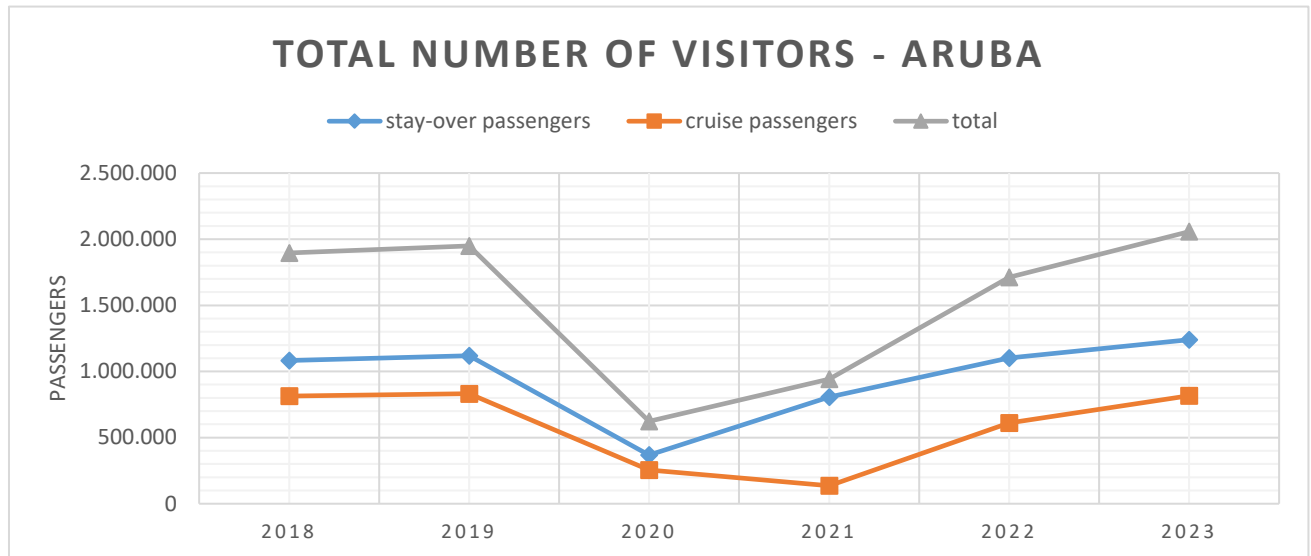
2 In de tabel zie je dat het toerisme conjunctuurgevoel is. Verklaar de dip in het aantal toeristen 2020 en 2021.

3 Verwerk gegevens een grafiek.

1 Stay-over toeristen zijn economisch gezien belangrijker, want ze besteden doorgaans meer dan Cruise-toeristen.

2 De dip in het aantal toeristen is het gevolg van de Coronapandemie (COVID).

3

Opdracht: Soorten toerisme – vervolg

Werk samen met de klasgenoot waarmee je ook in stap 2 hebt samengewerkt.

- Pak de tabel die jullie in stap 2 hebben gemaakt.
- Bedenk welke positieve effecten dit type toerisme heeft op de Caribische eilanden? Bedenk welke potentiële problemen of uitdagingen zich voor kunnen doen met dit type toerisme? Breid de tabel uit door voor elk type toerisme de voordelen en de nadelen in de tabel op te nemen.
- Kneed de tabel aan door in enkele kolommen een afbeelding te plaatsen die het kenmerk, voordeel of nadeel illustreert.
- Laat de tabel beoordelen door je docent.

Hier is een voorbeeldtabel die de verschillende soorten toerisme opsomt met hun unieke kenmerken, voordelen en nadelen:

Type toerisme	Kenmerken	Voordelen	Nadelen
Massatoerisme	Grote aantallen toeristen, vaak in populaire bestemmingen; gestandaardiseerde diensten.	Economische groei; creëren van veel banen.	Overbevolking; culturele erosie; milieu-impact.
Stayover toerisme of verblijfstoerisme	Toeristen verblijven voor langere tijd op een bestemming; meer interactie met de lokale cultuur en economie.	Diepere culturele uitwisseling; economische voordelen gespreid over lokale gemeenschap.	Kan leiden tot overtoerisme in specifieke gebieden; afhankelijkheid van toerisme.
Elite-toerisme	Gericht op zeer welgestelde reizigers; exclusiviteit en luxe ervaringen.	Hoge inkomsten met beperkte aantallen toeristen; exclusieve economische boost.	Beperkte toegankelijkheid voor lokale bevolking; kan leiden tot sociale ongelijkheid.

Type toerisme	Kenmerken	Voordelen	Nadelen
Duurzaam toerisme	Ecologisch en sociaal verantwoordelijk; gericht op het minimaliseren van impact en het ondersteunen van lokale gemeenschappen.	Bescherming van natuur en cultuur; langetermijn duurzaamheid.	Mogelijk minder inkomsten dan massatoerisme; uitdagingen in de uitvoering.
Cruisetoerisme	Toerisme via cruiseschepen; kortstondige bezoeken aan meerdere bestemmingen.	Grote economische impact in korte tijd; bevordering van naamsbekendheid bestemmingen.	Beperkte tijd op bestemmingen; minder bijdrage aan lokale economie.

Antwoorden toets

1 Waar of niet waar?

I Door de eenzijdige focus op zee, strand en zon zijn de Caribische eilanden alleen aantrekkelijk voor "zon-, zee- en strandtoeristen".

II Voor de toegankelijkheid van de Caribische eilanden is het belangrijke dat er directe vluchten zijn vanuit de Verenigde Staten en Europa naar de Caribische eilanden.

A I en II zijn beide waar.

B I is waar, II is niet waar.

C I is niet waar, II is waar. [juist]

D I en II zijn beide niet waar.

2 Waar of niet waar?

I Massatoerisme is toerisme buiten het piekseizoen.

II Stayover toerisme levert over het algemeen minder economische voordelen op vanwege de kortere verblijfsduur.

A I en II zijn beide waar.

B I is waar, II is niet waar.

C I is niet waar, II is waar.

D I en II zijn beide niet waar. [juist]

3 Waar of niet waar?

I Elite-toerisme richt zich alleen op toeristen die op zoek zijn naar culturele ervaringen.

II Duurzaam toerisme draagt bij aan de lange termijn ontwikkeling van een bestemming.

A I en II zijn beide waar.

B I is waar, II is niet waar.

C I is niet waar, II is waar. [juist]

D I en II zijn beide niet waar.

4 Waar of niet waar?

I Cruisetoeristen besteden meer in lokale economieën dan stayover toeristen.

II De groei van de toeristische sector heeft geen invloed op de lokale arbeidsmarkt.

A I en II zijn beide waar.

B I is waar, II is niet waar.

C I is niet waar, II is waar.

D I en II zijn beide niet waar. [juist]

5 Waar of niet waar?

I Financiële instellingen, zoals banken en wisselkantoren, profiteren direct van het toerisme.

II De ontwikkeling van vastgoed in de Caribische regio wordt voornamelijk gedreven door binnenlandse investeringen.

A I en II zijn beide waar.

B I is waar, II is niet waar. [juist]

C I is niet waar, II is waar.

D I en II zijn beide niet waar.

6 Waar of niet waar?

I Agglomeratievoordelen in toeristische gebieden leiden tot verhoogde concurrentie tussen lokale bedrijven, met als gevolg lagere inkomsten per bedrijf.

II Door de concentratie van toeristische bedrijven en de daaruit voortvloeiende agglomeratievoordelen is er een afname van de vraag naar arbeidskrachten in de toeristische sector.

A I en II zijn beide waar.

B I is waar, II is niet waar.

C I is niet waar, II is waar.

D I en II zijn beide niet waar. [juist]

7 Waar of niet waar?

I Met dat het toerisme conjunctuurgevoelig is wordt bedoeld dat natuurrampen een grote invloed kunnen hebben op het toerisme.

II Een economische recessie in Nederland heeft vooral invloed op de economie in de CAS-BES-eilanden.

A I en II zijn beide waar.

B I is waar, II is niet waar.

C I is niet waar, II is waar. [juist]

D I en II zijn beide niet waar.

8 Waar of niet waar?

I Grote internationale hotelketens die hotels bouwen langs de kustlijn op Caribische eilanden richten zich vooral op het elite-toerisme.

II Een duurzamere benadering van toerisme richt zich op het verminderen van de economische voordelen van het toerisme.

A I en II zijn beide waar.

B I is waar, II is niet waar.

C I is niet waar, II is waar.

D I en II zijn beide niet waar. [juist]

Antwoorden eindexamenvragen

Examen 2012 – havo

Het Caribisch gebied

Door de opkomst van het toerisme is de samenstelling van de beroepsbevolking veranderd.

1 Beschrijf de verandering in samenstelling van de beroepsbevolking.

1 afname primaire sector (minder mensen werkzaam in primaire sector)

toename tertiaire sector (meer mensen werkzaam in tertiaire sector)

De opkomst van het toerisme in het Caribisch gebied kan gedeeltelijk verklaard worden door een afname van de relatieve afstand.

2 Wat is de belangrijkste verklaring voor de afname van de relatieve afstand?

2 Ontwikkelingen in de transportsector leiden tot korte reisduur (en/of daling van de prijs en/of geringere moeite om de bestemming te bereiken).

Men kan cruisetourisme en verblijfstourisme onderscheiden.

3 Welke vorm van toerisme heeft de grootste invloed op het ruimtegebruik? Verklaar je antwoord.

3 Verblijfstourisme

Infrastructuur gericht op toerisme, zoals hotels.

4 Welk gevolg heeft de opkomst van het toerisme voor het migratiesaldo van de meeste Caribische eilanden? Verklaar je antwoord.

4 Positief migratiesaldo.

Instroom van arbeidsmigranten (door toename van werkgelegenheid).

Door de opkomst van het toerisme treedt diffusie van culturen op. Binnen het Caribisch gebied zijn er verschillen in diffusie, die gedeeltelijk verklaarbaar zijn vanuit de historische dimensie.

5 Leg dit uit.

5 Toeristische herkomstgebieden worden deels bepaald door het koloniale verleden.

Stelling: 'Diffusie leidt tot positieve gevolgen voor het eiland waar je woont.'

6 Geef een argument voor deze stelling en een argument tegen deze stelling.

6 Antwoord is correct indien voorbeelden van positieve en negatieve gevolgen van diffusie worden genoemd.

Examen 2015 – vwo – bewerkt

Cruisetourisme in het Caribisch gebied

Bestudeer de bronnen 11 en 12.

Bron 11

Mega-cruiseschip voor de Caraïben

De Franse scheepsbouwer STX heeft een megaorder binnen. Het bedrijf mag een cruiseschip van 360 meter lang en 60 meter breed bouwen. Op het schip is plaats voor 6300 passagiers en 2400 bemanningsleden. Het wordt het grootste cruiseschip ter wereld. De order heeft een waarde van ongeveer 1 miljard euro. Cruisemaatschappij Royal Caribbean heeft de bestelling geplaatst. Het bedrijf heeft al twee van dit soort cruiseschepen in de vloot en een derde is bijna klaar. Het nog te bouwen schip is dus nummer vier. Voor de bouwer levert de order zeker 10 miljoen manuren werk op. Het bedrijf is voor 33 procent in handen van de Franse staat.

De Oasis of the Seas, een cruiseschip van Royal Caribbean

vrij naar: <http://nos.nl/artikel/645928-megacruiseschip-voor-de-caraiben.html>

Bron 12

Labadee

Labadee, een Haïtiaans schiereiland, wordt sinds 1985 gepacht door de cruise-maatschappij Royal Caribbean. Op Labadee is een resort gebouwd dat volledig op cruisetoerisme is georiënteerd. Het resort is compleet afgesloten van de omgeving en wordt bewaakt door een eigen veiligheidsdienst: het is de bezoekers niet toegestaan om het resort te verlaten. Het eten en drinken voor de bezoekers wordt aangeleverd door de cruiseschepen en een geselecteerde groep Haïtiaanse handelaren krijgt speciale rechten om hun producten te verkopen en hun bedrijven te vestigen in het resort.

vrij naar: <http://www.john-bakker-blog.nl/diverse/caribische-cruises-naar-haiti/>

Om kosten te besparen worden cruiseschepen, evenals bijvoorbeeld vrachtschepen, olietankers en vliegtuigen, steeds omvangrijker.

1 Welk begrip is van toepassing op bovengenoemde ontwikkeling?

1 **Schaalvergroting**

Royal Caribbean, de rederij van 'The Oasis of the Seas', hanteert voorwaarden waaraan een locatie moet voldoen om dergelijke schepen te ontvangen.

2 Beschrijf twee fysisch-geografische voorwaarden waaraan een locatie moet voldoen voordat het een schip van het formaat van de 'The Oasis of the Seas' kan ontvangen.

2 **Twee van de volgende noemen:**

- Voldoende diepte van vaargeul
- Voldoende ruimte voor bijvoorbeeld aanmeren/ loodsen
- Rustig vaarwater (gunstige maritieme omstandigheden)
- Landschappelijke elementen (voor bijvoorbeeld uitzicht)

"Het toerisme heeft in het Caribisch gebied gezorgd voor meer welvaart op de (ei)landen. Er is veel werk in deze sector, er is veel geld geïnvesteerd in infrastructuur en in de groei van het aantal voorzieningen. Verdere groei van het toerisme zal echter ook steeds meer nadelen bloot leggen." (uit de methode: 'Caribisch gebied, HAVO en VWO').

3 Beschrijf drie verschillende economische nadelen voor landen en eilanden met een relatief grote toeristische sector.

3 **Drie van de volgende vier:**

- Afhankelijkheid van bijvoorbeeld internationaal kapitaal / buitenlandse investeringen.
- Seizoensgevoeligheid, leidt bijvoorbeeld tot seizoenswerkloosheid of inefficiënt gebruik van middelen (door schommelingen in bezettingsgraad).
- Eenzijdigheid, leidt bijvoorbeeld door conjunctuurschommelingen tot kwetsbaarheid.
- Daling van de koopkracht door prijsstijgingen.

Na de desastreuze aardbeving op Haïti in 2010 was het binnen enkele dagen 'business as usual' van Royal Caribbean. Op deze handelwijze ontstond felle kritiek in de internationale media.

4 Noem een argument voor deze handelwijze en ook een argument hiertegen.

4 **Het noemen van een duidelijk argument:**

- voor, bijvoorbeeld in termen van werkgelegenheid/inkomen
- tegen, bijvoorbeeld in termen van respect, wederopbouw, veiligheid

Examen 2016 – vwo - bewerkt

Toerisme in Zuidoost-Azië en het Caribisch gebied

Gebruik atlaskaart 155 (149).

Zowel het Caribisch gebied als Zuidoost-Azië ontvangen jaarlijks miljoenen bezoekers. Beide gebieden hebben veel gemeenschappelijke kenmerken waardoor ze aantrekkelijk zijn voor toeristen.

1 Noem twee fysisch-geografische en twee sociaalgeografische kenmerken, die voor beide gebieden gelden die de grote aantallen bezoekers verklaren.

1 **Voorbeelden van juiste kenmerken (bij beide kenmerken 2 voorbeelden noemen):**

- Fysisch-geografisch: niet vervuilde zee/ mooie stranden/ warm aantrekkelijk klimaat, veel zon, mooie natuur.
- Sociaal-geografisch: rijke cultuur/ variatie/ dans/ muziek/ eten, historische monumenten/ vriendelijke mensen, mooie hotels/ koloniale banden met Europa/ lage kosten (goedkoop).

Voor veel landen in Zuidoost-Azië en het Caribisch gebied is toerisme de belangrijkste economische activiteit.

2 Noem twee nadelen van het toerisme als belangrijkste economische activiteit.

2 Juiste nadelen zijn:

- Afhankelijkheid van buitenlandse kapitaal/ wegvloeien van de winsten;
- Eenzijdigheid wanneer er geen andere bronnen van inkomsten zijn/ kwetsbare economie;
- Ecologische kwetsbaarheid (als gevolg van toegenomen verkeer);
- Toename bevolkingsdruk/ ruimtegebrek/ vervuiling/ ontbossing.

Zowel Zuidoost-Azië als het Caribisch gebied krijgen jaarlijks veel toeristen uit Europa.

3 Geef een reden waardoor de afgelopen tientallen jaren het aantal toeristen uit Europa naar Zuidoost-Azië en het Caribisch gebied is toegenomen.

3 Voorbeelden van juiste argumenten zijn:

- Door afname van de relatieve afstanden/schaalvergroting van transport/goedkopere vliegtarieven is er een toename van mobiliteit.
- Door de verbetering van telecommunicatie kan er meer reclame gemaakt worden, mensen krijgen meer informatie over de gebieden.
- Door een toenemend aantal verbindingen ontstaan meer mogelijkheden.